

ANTIČKA KNJIŽEVNOST

- Naziv potječe od lat. *antiquus* – star, starinski
- Naziva se i klasična književnost
- Dijeli se na:
 - GRČKU KNJIŽEVNOST
 - RIMSKU KNJIŽEVNOST
- TRAJANJE
- Od 8.st. pr. Kr. do 5. st. (476. g. propast Zapadnog Rimskog Carstva)

GRČKA KNJIŽEVNOST

- RAZDOBLJA:
 - 1. ARHAJSKO (750.-450. g. pr. Kr.)
 - - razvija se epika i lirika
 - Homer: Ilijada i Odiseja
 - 2. KLASIČNO RAZDOBLJE (450.-323. g. pr. Kr.)
 - glavno kulturno i književno središte je Atena
 - razvoj tragedije
 - glavni predstavnici : Eshil, Sofoklo, Euripid
 - 3. HELENISTIČKO RAZDOBLJE (323. g. pr. Kr. – oko 30. g. pr. Kr.)
 - najpopularnija književna vrsta je epigram
 - 4. RIMSKO RAZDOBLJE (30.g. pr. Kr. – 529. g.)
 - grčka se književnost razvija u okviru rimske države

KNJIŽEVNE VRSTE:

1. LIRIKA

- u staroj Grčkoj povezana s glazbom

- može se podijeliti na monodijsku (najsličnija današnjem razumijevanju lirike) i korsku (u temi istaknut religiozni motiv)
- Glavni predstavnici:
 - PINDAR (himne, ditirambi,ode, tužaljke)
 - ALKEJ, SAPFA

2. EPIKA

- Najznačajniji epovi: Ilijada i Odiseja
- Ilijada – govori o završnim danima Trojanskog rata
- Odiseja – o Odisejevu lutanju morima nakon Trojanskog rata i povratak na rodni otok Itaku

3. DRAMA

● Najznačajniji grčki tragičari:

● **Eshil** (525. g. pr. Kr. – 456. g. pr. Kr.), smatra se ocem grčke tragedije

● Djela: Okovani Prometej, Perzijanci, Sedmorica protiv Tebe

● **Sofoklo** (496. g. pr. Kr. – 406. g. pr. Kr.). autor Antigone

● **Euripid** (484. g. pr. Kr. – 406. g. pr. Kr.), sačuvano 17 njegovih tragedija (ukupno oko 90 djela): tragedija *Elektra*

Aristofan (448. g. pr. Kr. – 385. g. pr. Kr.)

autor komedija

GRČKI FILOZOFI:

Heraklit – poznat po izreci: *Sve teče*

Platon (pisac *Države* – čovjek je tjelesno biće (prolazno) i duševno (besmrtno – duša je besmrtna)

Aristotel (utemeljio mnogo znanstvenih disciplina, napisao *Poetiku*, uspostavio tri jedinstva u drami: mjesta, vremena i radnje)

RIMSKA KNJIŽEVNOST

Rimsku književnost kao i grčku dijelimo na četiri povijesna doba:

Arhajsko doba (240. g. pr. Kr. – 80. g. pr. Kr.)

● U ovome razdoblju još nema značajnijih pisaca niti djela jer prevladava prevođenje grčkih djela na latinski jezik.

● Komedioografi **Plaut** i Terencije jedini ostvaruju značajnija djela, ali to su sve obrade već postojećih grčkih komedija.

Zlatno doba (80. g. pr. Kr. – 14. g.)

● U zlatnom dobu rimska književnost uistinu doživljava vrhunaca. Mnoga djela velike književne vrijednosti su stvorena.

● Epove pišu Vergilije, Lukrecije i Ovidije; u epigramu se ističe Katul; u ljubavnom pjesništvu tu su Ovidije, Tibul i Propertije, a u lirici, satiri i poslanicama najjači predstavnik je Horacije. Od proznih pisaca tu su Cezar, Salustije i Livije, a praksu i teoriju govorništva predstavlja Ciceron.

Srebrno doba (14. g. – 117. g.)

● Srebrno doba je po književnim ostvarenjima nešto manje vrijednosti od zlatnoga doba zbog manjka novina, ali uspjesi se ostvaruju u satiri, romanu, basni, epigramu, tragediji i filozofskom eseju.

● Ovo doba omeđuju vladavine careva Tiberija i Trajana.

Kasno doba (117.g. – 476.g.)

- U kasnome dobu provincijalni pisci stječu veću reputaciju i popularnost. U ovim djelima prevladava vulgarni latinski jezik, provincijalni govor i izrazi, te kršćanski nauk.